

T.C.
ADALET BAKANLI I
Ceza leri Genel M¼d¼rl¼ ü

Sayı : 19120602-045-02-0809-2019-E.1625/84349
Konu : Mahkemelerce Yapılan Do rudan Yazı malar

17/10/2019

Y¼KSEKOVA CUMHUR YET BA SAVCIL I NA

İlgi : 08/10/2019 tarihli ve 2019/2296 savcılık muhabere sayılı yazı.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 36 ncı maddesi gere ince ne tür i lemlerin do rudan mahkemelerce yerine getirilece i hususunda gör¼ bildirilmesi talebini içeren ilgi yazı incelendi.

Bilindi i üzere;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, "Tebliğat ve yazı ma usul¼" kenar ba lıklı 36 ncı maddesinde; "(1) Mahkeme ba kanı veya hâkim, her türlü tebligatı, tüm gerçek veya özel hukuk tüzel ki ileri veya kamu kurum ve kurulu ları ile ilgili yazı maları yapar.

(2) nfaz edilecek kararlar, Cumhuriyet Ba savcılı ğına verilir."

" üpheli veya sanı ın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması" kenar ba lıklı 75 inci maddesinde; "(1) Bir suçta ili kin delil elde etmek için üpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya ma durun istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

(2) ç beden muayenesi yapılabilmesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınabilmesi için müdahalenin, ki inin sa lı ğına zarar verme tehlikesinin bulunmaması gerekir.

(3) ç beden muayenesi veya vücuttan kan veya benzeri biyolojik örnekler alınması, ancak tabip veya sa lık mesle ği mensubu di er bir ki i tarafından yapılabilir.

(4) Cinsel organlar veya anüs bölgesinde yapılan muayene de iç beden muayenesi sayılır.

(5) Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda, ki i üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz; ki iden kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınamaz.

(6) Bu madde gere ince alınacak hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.

(7) Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örne ği alınmasına ili kin hükümler saklıdır."

"Di er ki ilerin beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması" kenar ba lıklı 76 ncı maddesinde; "(1) Bir suçta ili kin delil elde etmek amacıyla, ma durun vücudu üzerinde dı veya iç beden muayenesi yapılabilmesine veya vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; sa lı ğını tehlikeye dü ürmemek

ve cerrahî bir müdahalede bulunmamak ko uluyla; Cumhuriyet savcısının istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

(2) Ma durun rızasının varlı ı halinde, bu i lemlerin yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınmasına gerek yoktur.

(3) Çocu un soy ba ının ara tırılmasına gerek duyulması halinde; bu ara tırmanın yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınması gerekir.

(4) Tanıklıktan çekinme sebepleri ile muayeneden veya vücuttan örnek alınmasından kaçınılabılır. Çocuk ve akıl hastasının çekinmesi konusunda kanunî temsilcisi karar verir. Çocuk veya akıl hastasının, tanıklı ın hukukî anlam ve sonuçlarını algılayabilecek durumda olması hâlinde, görü ü de alınır. Kanunî temsilci de üpheli veya sanık ise bu konuda hâkim tarafından karar verilir. Ancak, bu hâlde elde edilen deliller davanın ileri a amalarında üpheli veya sanık olmayan kanunî temsilcinin izni olmadıkça kullanılamaz.

(5) Bu madde gere ince verilen hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.”

“Kadının muayenesi” kenar ba lıklı 77 nci maddesinde; “(1) Kadının muayenesi, istemi halinde ve olanaklar elverdi inde bir kadın hekim tarafından yapılır.”

“Moleküler genetik incelemeler” kenar ba lıklı 78 inci maddesinde; “(1) 75 ve 76 ncı maddelerde öngörülen i lemlerle elde edilen örnekler üzerinde, soyba ının veya elde edilen bulgunun üpheli veya sanı a ya da ma dura ait olup olmadı ının tespiti için zorunlu olması hâlinde moleküler genetik incelemeler yapılabilir. Alınan örnekler üzerinde bu amaçlar dı nda tespitler yapılmasına yönelik incelemeler yasaktır.

(2) Birinci fıkra uyarınca yapılabilen incelemeler, bulunan ve kime ait oldu u belli olmayan beden parçaları üzerinde de yapılabilir. Birinci fıkranın ikinci cümlesi, bu hâlde de uygulanır.”

01/06/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik ncelemeler ve Fizik Kimli in Tespiti Hakkında Yönetmeli in “Güvenlik önlemleri” kenar ba lıklı 21 inci maddesinde; “Muayene edilmesi veya vücudundan örnek alınması amacıyla sevk edilen ki i dı nda ba ka bir ki inin muayene edilmemesi ya da vücudundan örnek alınmaması için Cumhuriyet ba savcılıklarınca gerekli önlemler alınır.

Tabip veya di er sa lık mesle i mensuplarınca, sevk edilen ki inin kimli i konusunda üpheye dü ülmesi hâlinde durum derhâl Cumhuriyet ba savcılı ına bildirilir.

Alınan, muhafaza edilen, nakledilen ve incelenen örneklerin de i tirilmemesi ve dı ko ullardan etkilenip bozulmaması için Cumhuriyet ba savcılı ı, kolluk, sa lık kurulu u ve bilirki i tarafından gerekli tedbirlere ba vurulur.”

Hükümleri yer almaktadır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 36 ncı maddesi, mahkeme ba kanı veya hâkim yazı malarının infaz niteli i ta ınması halinde, bu kapsamda gerçekte tirilen i ve i lemlerde Cumhuriyet ba savcılıklarını görevli ve aracı kılmakla birlikte; di er adlî mercilere ve resmi kurumlara yazılan evrak veya bilgi talebi müzekerelerini, infazı kabil i ve i lem niteli inde kabul etmeyerek, bu tür yazı maların do rudan mahkemesince ya da ilgili hâkimlik tarafından yerine getirilebilece ini açıkça hüküm altına almı tır.

Öte yandan, Ulusal Yargı A ı Projesi (UYAP) kapsamında hazırlanan yazılımlar üzerinde 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlü e giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 36 ncı maddesi hükmü gere ince de i iklik yapılaca ından ötürü, hangi tür yazı maların Cumhuriyet ba savcılı ı aracılı ıyla, hangi tür yazı maların mahkeme ba kanı veya hâkimiyle yapılaca ı hususunda Bilgi lem Dairesi Ba kanlı ı tarafından 17/11/2005 tarihli ve B.03.0.B D.000.00.02/3140 sayılı yazı ile Genel Müdürlü ümüzden görü sorulmu

olup, anılan konuya cevap olarak verilen 12/12/2005 tarihli ve B.03.0.C G.0.00.00.04.-3.2-255-2005/52548 sayılı görüşümüz, Genel Müdürlüğümüz internet sitesindeki görüşler bölümünde "5271 sayılı CMK'nun 36. maddesi" konu başlığı ile yayımlanmıştır.

Bu itibarla;

1-5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 75 ve 76 ncı maddelerinde düzenlenen üpheli, sanık, mağdur ve diğer kişilerin beden muayenesi ve vücutlarından örnek alınması, 77 nci maddesinde düzenlenen kadının muayeneye gönderilmesi ve 78 inci maddesinde düzenlenen moleküler genetik inceleme taleplerine ilişkin mahkeme kararlarının infaz edilecek karar nevinden olup olmadığı hususunda, Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmeliğin 21 inci maddesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılıklarına tanınan yetki göz önüne alınarak, belirtilen kişilerin ilgili sağlık kurullarına sevk edilmek suretiyle doktor raporlarının alınması ve vücutlarından örnek alınması hususunda mahkemelerce verilen kararların infaz niteliği tartışılması nedeniyle, bahse konu kişilerin Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığıyla sevk edilerek infazla ilgili işlemlerin yürütülmesi gerektiği,

2- infaz niteliği tartışılmayan tüm gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları ile yapılacak yazışmaların ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 36 ncı maddesi uyarınca mahkeme başkanı veya hâkim tarafından doğrudan yapılabilirliği,

Dünyülmektedir.

Bilgi edinilmesini ve keyfiyetin yazısına cevaben emdinli Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesini rica ederim.

Yakup MOĞUL
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür V.

*** Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır. Ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.**

Millî Müdafaa Cad.No.22 Bakanlıklar 06420 Bakanlıklar-Çankaya/ ANKARA

Bilgi için : Emre KARAÇOROĞLU Memur Tel:0312 414 82 27 - Fax : 0312 219 43 19

E-posta:cigm@adalet.gov.tr İnternet adresi:www.adalet.gov.tr